

“ТАСДИҚ МЕКУНАМ”

Ректори Донишгоҳи аграрии
Тоҷикистон ба номи Ш.Шоҳтемур

доктори илмҳои кишоварзӣ,
профессор Махмалдерова У. М.

“ 2022 ”

ХУЛОСАИ

ДОНИШГОҶИ АГРАРИИ ТОҶИКИСТОН ба номи Ш. Шоҳтемур

Диссертатсияи Муродов Амиршоҳ Амиралихонович дар мавзӯи “Технологияи муфиди беҳгардонии сифати баъзе рағани растаниҳои ғизоӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисоси 6D072704 - Технологияи рағанҳо, рағанҳои эфирӣ ва маҳсулоти атриётӣ косметикӣ дар озмоишгоҳҳои кафедраи технологияи нигоҳдорӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзии Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шоҳтемур ва кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафту гази Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ ба анҷом расонида шудааст.

Докторант (PhD) Муродов А. А. соли 2015-2017 дар зинаи магистратури ДАТ ба номи Ш.Шоҳтемур аз рӯи ихтисоси технологияи таъмини сифат ва беҳатарии маҳсулоти ғизоӣ таҳсили илм намудааст. Дар давоми иҷро намудани кори диссертатсионӣ давоми солҳои 2017-2020 докторант (PhD) Муродов А. А. дар шӯбаи магистратура, аспирантура ва докторантура (PhD) – и ДАТ ба номи Ш.Шоҳтемур таҳсил намудааст.

Роҳбарони илмӣ – Розиков Шомаҳмад Шерович, доктори илмҳои ветеринарӣ, профессор, мудири кафедраи фармакалогия ва паразитология Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш.Шоҳтемур;

Иброҳимзода Дилшод Эмом - доктори илмҳои кимиё, и.в.профессори кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасонии нафту гази Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ.

Аз рӯйи натиҷаи муҳокимаи диссертатсия дар мавзӯи «Технологияи муфиди беҳгардонии сифати баъзе рағани растаниҳои ғизоӣ» чунин хулосаҳо қабул карда шуд:

Дар натиҷаи таҳқиқотҳои гузаронидашудаи Муродов Амиршоҳ Амиралихонович аввалин бор бо истифодаи тариқаҳои техникаи таҳқиқи липидология ва методҳои таҳлили ҷарбу рағанҳо хусусиятҳои раванди оксидшавии рағанҳои пахта, зағир ва рағани баъзе растаниҳои худрӯй омӯхта шудааст.

Муаллиф барои заиф намудани суръати реаксияи оксидшавии рағанҳои таҳқиқшаванда аз як зумра антиоксидантҳо, аз қабилҳои феноли пирокатехин, токоферолҳо ва витамини С истифода намудааст. Дар асоси натиҷаҳои илмӣ муайян намудааст, ки дар заиф намудани суръати реаксияи оксидшавии рағани пахта ва зағир ҳангоми нигоҳдорӣ ва коркарди термикӣ пирокатехин нисбат ба дигар антиоксидантҳои истифодашуда бартарӣ дорад.

Аз ҷониби довталаби дараҷаи илмӣ барои ҷудо намудани пирокатехин аз таркиби тухми растани мушхор, технологияи муфид коркард гардидааст.

Дар рафти гузаронидани таҳқиқот, инчунин технологияи нави барқароркунӣ ва безараргардонии рағанҳои ғизоӣ истифодашуда коркард гардида, ҷанбаҳои технологӣ ва физикиву химиявии технологияи коркардшуда муайян карда шудааст.

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот омӯзиши раванди оксидшавии рағани баъзе растаниҳо ҳангоми нигоҳдорӣ ва коркарди термикӣ, инчунин коркарди технологияҳои муфиди барқароркунӣ, беҳгардонии

сифат ва хосиятҳои органолептикии рағанҳои ғизоии истифодашуда тавассути таъсири антиоксидантҳо ва адсорбентҳо мебошад.

Барои амалӣ намудани мақсади гузошташуда докталаби дараҷаи илмӣ иҷрои вазифаҳои зеринро ба миён гузоштааст:

- омӯзиши нишондиҳандаҳои технологи баъзе рағани растаниҳои ғизоӣ ва худрӯй, аз қабели рағани пахта, зағир, ангури худрӯй ва рағани тухми мушхор;
- муайян намудани зичӣ, нишондиҳандаи шикасти рӯшноӣ, адади кислотагӣ, адади собуннокӣ, адади эфирӣ ва адади йодии рағанҳои таҳқиқшаванда:
- таҳлили ҷанбаҳои физикию химиявии раванди талхшавии (оксидшавӣ) рағанҳо ҳангоми нигоҳдорӣ ва коркарди термикӣ;
- коркарди технологияҳои муфиди барқароркунии (регенератсия)-и рағанҳои растанигии ғизоии истифодашуда;
- коркарди технологияҳои муфиди безараргардони баъзе рағанҳои техникаи растанигӣ;
- таҳқиқи таъсири фенолҳои табиӣ (пирокатехин), витамини С ва витамини Е ҳамчун антиоксидант дар раванди оксидшавии рағанҳои ғизоӣ ҳангоми нигоҳдорӣ ва коркарди термикӣ.

Саҳми шахсии муаллиф дар гузаронидани тадқиқоти озмоишӣ, таҳлилу омӯзиш ва шарҳи маълумотҳои тадқиқотии бадастовардашуда, коркарди оморию математикӣ, оmodасозӣ ва мурабтабгардони дастнависи диссертатсия ва маводҳои нашршуда, асосӣ мебошад.

Дурустии натиҷаҳои тадқиқот бо тадқиқоти озмоишӣ, доираи зиёди маводи тадқиқшаванда, коркарди омории натиҷаҳои тадқиқот бо методикаи умумии қабулгардидаи саҳеҳии дараҷаи баланддошта ва интишорот тасдиқ карда мешаванд.

Навовариҳои илмӣ таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки аввалин маротиба аз ҷониби докталаб бо истифода аз тариқаҳои техникаи

таҳқиқи липидологӣ ва методҳои таҳлили чарбу рағанҳо раванди оксидшавии баъзе рағанҳои ғизоӣ омӯхта шудааст. Дар баробари ин, бо мақсади баланд бардоштани хосиятҳои технологияи рағанҳои пахта, зағир ва баъзе рағани растаниҳои хурдӣ аз антиоксидантҳои табиӣ, ба монанди феноли пирокатехин, токоферолҳо ва витамини С истифода гардидааст. Аз ҷониби муаллиф технологияи нави ҳосил намудани пирокатехин дар асоси тухми мушхор ва технологияи муфиди регенератсияи рағанҳои ғизоӣ истифодашуда коркард шудааст.

Аҳамияти назариявии дисертатсия бо он асоснок мегардад, ки натиҷаҳои таҳқиқи омӯзиши раванди оксидшавии рағанҳо метавонад дар рушди назарияи вобастагии суръати реаксияи оксидшавии чарбу рағанҳо вобаста ба таркиби химиявӣ ва омилҳои ба суръати реаксия таъсиркунанда заминагузорӣ намояд. Дастовардҳои илмии довталаб дар мавзӯи таъсири фенолҳо ва витаминҳо ҳамчун антиоксидант дар тақвими додани назарияи вобастагии сохти молекулавии глитсеридҳои таркиби рағанҳо ба хосиятҳои химиявии антиоксидантҳо метавонад саҳми назарраси худро гузорад.

Аҳамияти амалии натиҷаи тадқиқот дар он аст, ки технологияҳои коркардшудаи беҳгардонии сифат ва хосиятҳои органолептикии рағанҳо бо истифода аз антиоксидантҳо ва гилҳоҳои маҳаллӣ дар оянда метавонанд дар саноати рағанкашии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди истифода қарор гиранд. Усулҳои коркардшудаи таҳлили сифатӣ ва миқдории таркиби рағанҳоро муҳаққиқон ва мутахассисони соҳавӣ дар омӯзиш ва таҳқиқи рағанҳо истифода намоянд. Технологияи коркардшудаи ҳосил намудани биодизел дар асоси партови рағанҳои ғизоӣ барои модификатсия намудани сӯзишвориҳои дизелӣ дар соҳаи нафто – химия татбиқи амалии худро ёбад.

Нуктаҳои ба ҷимоя пешниҳодшавандаи дисертатсия:

- нишондиҳандаҳои физикию химиявӣ ва технологии рағани пахта, зағир ва рағанҳои як зумра растаниҳои худрӯйиди Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- вобастагии таркиби химиявии рағани ҷудокардашуда аз технологияи истифодашуда;
- тағйирёбии нишондиҳандаҳои адади кислотагӣ, адади собуннокӣ, адади эфирӣ ва адади йодӣ ҳангоми нигоҳдории рағанҳои таҳқиқшаванда;
- таъсири антиоксидантҳои истифодашуда ба суръати оксидшавии растаниҳои таҳқиқшаванда;
- ҷанбаҳои физикию химиявӣ ва технологии беҳгардонии сифати рағани растанӣ бо истифода аз гилхокҳои маҳаллӣ;
- ҷанбаҳои технологии истехсол намудани сӯзишвориҳои биологӣ дар асоси рағанҳои растанигии техникӣ.

Таъйид (апробатсия)-и диссертатсия. Маводи кори диссертатсионӣ дар як қатор маҷалла ва конференсияҳои дохилӣ ва хориҷӣ маъруза ва нашр гардидааст. Аз ҷумла, конференсияи назария ва таҷрибаи мубориза бо бемориҳои паразитӣ дар шаҳри Москва; конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалии “Нури бепоён дар илм” дар шаҳри Алмаатои Ҷумҳурии Қазоқистон; конференсияи байналмилалӣ илмӣ «Ташаккулёбӣ ва рушди биологияи эксперименталӣ дар Тоҷикистон» бахшида ба 90-солагии зодрӯзи Академики АМИТ Ю.С. Носиров, маҷаллаи байналмилалӣ Sciences of Europe ва дигар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии атестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Дар баробари ин, натиҷаҳои тадқиқоти мазкур дар машварати кафедраи технологияи нигоҳдорӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзии ДАТ ба номи Ш. Шохтемур ва кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва

хизматрасонии нафту гази ДТТ ба номи академик М. С. Осимӣ маъруза ва муҳокима карда шудааст.

Интишори натиҷаҳои тадқиқот. Довталаби дараҷаи илмӣ дар доираи мавзуи тадқиқотии илмӣ ва натиҷаҳои асосии бадастомада 10 мақолаи илмӣ ба нашр расонида, дорои 1 нахустпатент, 2 санади ҷорикунӣ дар истехсолот ва 1 санади ҷорикунӣ дар макотиби олий низ мебошад. Аз ин шумора, 1 мақола дар маҷаллаи байналмилалӣ “Science of Europe”, 1 мақола дар маҷаллаи назариявӣ ва илмию истехсолии “Кишоварз”-и Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур, 1 мақола дар маҷаллаи илмӣ - амалии “Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон”, 1 мақола дар маҷаллаи илмӣ - амалии “Паёми Донишгоҳи технологии Тоҷикистон”, 2 адад мақолаи дигар дар маҷаллаи илмӣ «Илм ва фановарӣ»-и Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, 4 мақола дар конференсҳои ҷумҳуриявӣ ва хориҷ аз кишвар ба таъб расидаанд.

Феҳристи корҳои ҷопшудаи муаллиф

доир ба мавзӯи диссертатсия

[1-А] Муродов А.А. Мониторинги эпидемиологии эхиноккоз / Ш.Ш. Розиков, И.Х. Иматшоев, А.А. Муродов // Теоретический и научно-практической журнал Кишоварз. - Душанбе, 2018. №4 - С.124-127. ISSN 2074-5435.

[2-А] Муродов А.А. Таъсири омилҳои антропогенӣ ба биохимияи ҳосилшавии липидҳо дар растаниҳои равшандиҳанда / Д.Э. Иброҳимзода, А.А. Муродов, Ф.Ҷ. Юсупова // Илм ва фановарӣ. - Душанбе, 2022. №2 - С.120-127. ISSN 2312-3648.

[3-А] Муродов А.А. Усули муфиди муайян намудани адади кислотагӣ дар равшанҳо / А.А. Муродов, // Паёми Донишгоҳи технологии Тоҷикистон. – Душанбе - 2022. №2 (49) - С.58-63. ISSN 2707-8000.

[4-А] Муродов А.А. Технологияи муфиди ҳосил намудани биогаз аз партовҳои кумуналӣ / Д.Э. Иброҳимзода, Ш.Ш. Розиков А.А. Муродов // Илм ва фановарӣ –Душанбе - 2022. №3 - С.218-225. ISSN 2312-3648.

[5 - А] Муродов А.А. Эффективная технология получения биогаза на основе коммунальных отходов // Д.Э. Иброҳимзода, Т.М. Махмудова,

А.А.Муродов, Р.Дж. Джурахонзода // Наука в Европе. Прага - 2022.-С. 75-78, ISSN 3162-2364.

[6- А] Муродов А.А. Омӯзиши таркиби химиявӣи липидҳои ядроӣи тухми наврои маҳалии пахта бо усули хроматографияи газӣ/ Бандаев С.Г., Маҳмудова Т.М., Муродов А.А., Иброгимов Ф.Д.// Паёми Донишгоҳи милли Тоҷикистон (бахши илмҳои табиӣ) № 1, 2023 - Душанбе -С.194-204 ISSN 2413-452X

[7- А] Муродов А.А. Тарзи ҳосилнамудани биогаз / Саидзода П.Х., Муродов А.А., Иброгимов Ф.Д., Чурахонзода Р.Қ. // Нахустпатент барои ихтироъ № 1253 аз 22.05.2022. Душанбе- 2022

[8- А] Муродов А.А. Распространение и органолептические показатели продуктов убоя мелкого рогатого скота при эхинококкозе на рынках города Душанбе / А.А.Муродов, Ш.Ш. Разиков, Б.И.Худойдодов, С.С. Соатов // Сборник научных статей по материалам международной научной конференции Москва - 2021.-С. 374-378.

[9- А] Муродов А.А. Таъсири партовҳои газӣ ба нишондиҳандаҳои химиявӣи липидҳо / Д.Э. Иброхимзода, А.А.Муродов, Д. Шоева // маводи конференсия байнамиллалӣ «Ташаккулёбӣ ва рушди биологияи эксперименталӣ дар Тоҷикистон», Бахшида ба 90-солагии зодрузи Академики АМИТ Ю.С. Носиров Тоҷикистон, ш.Душанбе, 24 августи соли 2022 .-С. 59-61.

[10 - А] Муродов А.А. Влияние газовых выбросов на биохимию образования органических кислот в растениях // Д.Э. Иброхимзода, Т.М. Маҳмудова, А.А.Муродов, Р.Дж. Джурахонзода // Материалы научно практической конференции Endless Light in Science, г. Алматы, Казакстан - 2022.-С. 401-405

[11 - А] Муродов А.А. Улучшение органолептических свойств эфирных масел семян зиры (*BUNIMUM PERSICUM*) методом сорбции бентонитом // Т.М. Маҳмудова, А.А.Муродов, Р.Дж. Джурахонзода // Материалы международной конференции «Основные, малораспространенные и нетрадиционные виды растений – от изучения к внедрению (сельскохозяйственные и биологические науки)», Украина 2023-С.176-181

Кори диссертатсионии аз ҷониби докт. Абдулло Муродов А.А. дар мавзӯи «Технологияи муфиди беҳгардонии сифати баъзе рағфани

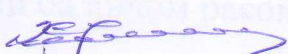
растаниҳои ғизой » пешниҳодгардида дар замони муосир хеле муҳимнок буда, бо дараҷаи зарурӣ иҷро шудааст ва кори илмӣ-тадқиқотии ба охир расонида ҳисоб меёбад. Кори диссертатсионӣ тибқи талаботи муқарраргардидаи КОА назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) омода гардидааст.

Хулосаи кори диссертатсионӣ ва мақолаҳои илмии нашршуда аз рӯи мавзӯи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) аз рӯи ихтисоси 6D072704 - Технологияи равғанҳо, равғанҳои эфирӣ ва маҳсулоти атриетию косметикӣ мутобиқат мекунад ва барои ҳимоя тавсия карда мешавад.

Хулоса дар ҷаласаи кафедраи технологияи нигоҳдорӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзии ДАТ ба номи Ш.Шоҳтемур қабул гардид. Дар овоздиҳӣ 10 нафар ширкат варзиданд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 10 нафар, «зид» - нест, «бетараф» - нест. Сҷ. № 1 аз 26.08.2022 с.

Раиси ҷаласа:

н.и.б., дотсент., мудирӣ кафедраи технологияи нигоҳдорӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзии ДАТ ба номи Ш.Шоҳтемур Ф.Ш. Холов

Котиби ҷаласа:

асистенти кафедраи технологияи нигоҳдорӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзии ДАТ ба номи Ш.Шоҳтемур О.А. Раҳимов

Имзои дотсент Ф.Ш.Холов ва асистент З.С. Шеровро тасдиқ менамоем.
Сардори ШТХ ва К ДАТ ба номи Ш.Шоҳтемур

Н. А. Раҷабова